

ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ
ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗА 2020. годину

Београд, март 2021.

1. УВОД

Заштита жртава трговине људима је од општег друштвеног интереса јер се ради о кривичном делу које представља најтежи облик кршења људских права и једну од најпрофитабилнијих криминалних активности. Заштита људских права, која су најгрубље угрожена када су у питању жртве трговине људима, једно је од централних питања и обавеза свих држава. Обавеза помоћи, подршке и заштите жртава овог облика криминала произилази из низа међународних докумената, а посебно важан документ је *Конвенција Савета Европе о борби против трговине људима*, чији је потписник и Република Србија.

Центар за заштиту жртава трговине људима (у даљем тексту: Центар) је специјализована републичка установа социјалне заштите основана 2012. године од стране Владе Републике Србије решењем бр. 02-2835/2012. године од 13.04.2012. године, ради унапређења ресурса државе за супротстављање трговини људима у делу заштите, опоравка и интеграције жртава трговине људима. Оснивање Центра у Београду, резултат је одређења државе да унапреди системске ресурсе за сузбијање трговине људима, а пре свега за унапређење заштите и подршке жртвама трговине људима, у складу са захтевима међународних докумената чији је република Србија потписник.

Центар за заштиту жртава трговине људима постављен је као централна установа Националног механизма упућивања жртава трговине људима. Концепт заштите жртава трговине људима који се остварује кроз функционисање Центра по први пут одваја подршку жртвама трговине људима од санкционисања кривичног дела и сузбијања трговине људима, успостављајући тесну везу између система социјалне заштите, с једне стране, и МУП-а и правосуђа с друге, као кључних система државе који су одговорни за сузбијање трговине људима и свеобухватну подршку жртвама трговине људима, али и са организацијама цивилног друштва које у оквиру својих активности могу да обезбеде потребну подршку жртвама трговине људима у склопу координисане подршке корисницима. Оваква позиција Центра специфично дефинише Центар као установу која своју делатност остварује у интересорном окружењу на територији целе државе кроз интензивну комуникацију и сарадњу, која подршку жртвама и заштиту њихових права интегрише у кривичноправни систем утврђивања постојања кривичног дела трговине људима и унапређује заштиту и подршку жртвама у опоравку и интеграцији.

Основна делатност Центра, у складу са оснивачким актом, обухвата:

- Пружање услуга процене и планирања у сврху идентификације и обезбеђивања подршке
- Пружање услуге смештаја за жртве трговине људима (нургентан смештај)
- Пружање саветодавно-терапијских и социо-едукативних услуга и
- Друге услуге и активности, где спада и вођење јединствене евиденције о жртвама трговине људима.

У складу са одговарајућим одлукама надлежног министарства Центар треба да има 24 запослених, по следећој структури: директор -1 запослени, секретар установе – 1, дипломирани економиста за финансијско рачуноводствене послове - 1, технички секретар - 1, возач – 2, радник на основним стручним пословима – руководилац организационе јединице - 1, радник на основним стручним пословима – 6, руководилац прихватилиштаа - 1, стручни радник у услузи смештаја – 5, сарадник у прихватилишту – 2, спремачица - 1, дипломирани правник за правне, кадровске и административне послове – 1 и самостални финансијско -рачуноводствени сарадник -1.

2. КЉУЧНИ РЕЗУЛТАТИ

Центар је иновативна установа која је успела да уз доминантни кривично правни приступ трговини људима и жртвама овог кривичног дела у домену истражних радњи (који је неопходан), подигне на подједнако важан ниво и приступ оријентисан на људска права жртава трговине људима. Ово Центар чини јединственом установом у систему социјалне заштите, која пружа подршку жртвама трговине људима да се опораве и поново живе испуњен и достојанствен живот. Напори Центра у овом правцу подржани су и од стране релевантних партнера, а унапређења приступа жртвама су резултат заједничких напора и представљају, у овом тексту, тек почетни замах у унапређивању остваривања и заштите људских права жртава и постизању њихове добробити, како током судских поступака тако и у животу.

Активности Центра, дефинисане напред наведеним повереним пословима, захтевају висок ниво стручности и етичности у приступу корисницима и сарадницима, те је Центар развио систем вредности који представља оквир за дефинисање приступа, активности и целокупног деловања Центра. Ове вредности су: једнакост, хуманост, професионалност, доступност, ефикасност, етичност, транспарентност, тимски рад и независност. Ове вредности као и дефинисана визија установе - Обезбеђен је континуиран и свеобухватан одговор друштва на трговину људима, чиме је свим жртвама трговине људима омогућено потпуно уживање и заштита загарантованих права; и мисија - Центар је јединствена референтна државна установа која ради на развијању функционалног и одрживог система заштите жртава трговине људима, основ су за разумевање одређења Центра у обављању редовних поверених послова и спровођењу активности које утичу на систем са циљем постепеног подизања права жртава на висок ниво остварености и стварање услова у заједници који омогућавају опоравак, интеграцију и добробит жртава.

Центар је обезбедио основне услове за савремено функционисање установе у седишту у Београду и функционисање организационе јединице

Прихватилиште за смештај жртава трговине људима

Канцеларијски простор установе који је обезбеђен 2019 године од стране надлежног министарства од септембра 2020 године је функционално оспособљен, те је установа почела са радом у сопственом простору од 01.09.2020. године. Простор омогућава основне услове за несметан рад запослених и опремљен је потребним намештајем и опремом.

Део опреме за рад прихватилишта, посебно мобилијара за децу корисника и за набавку намирница током ванредног стања, као и опремање Центра малим кућним апаратима обезбеђен је из донација. Донације су обезбедили OSCE, GIZ, IRC, Црвени крст Србије, НВО АТИНА и НВО ИДЕАС.

Договорен је почетак II фазе стављања у функцију софтвера за електорско пословање установе, уз подршку ИОМ –а почетком јануара наредне године. Ова фаза

Током целе године обезбеђено је континуирано обављање поверених послова,

Пандемија COVID 19 довела је до неочекиваних изазова у организацији рад у целој држави, са којима се суочио и Центар. Једна група изазова односила се на регулисање рада Прихватилица у условима ванредног стања и посебних превентивних мера. Друга група изазова односила се на обезбеђивање рада Службе, која је као теренска служба која покрива територију Србије и има обавезу неодложног изласка на терен по пријави сумње на трговину људима, морала несметано да функционише у условима ванредног стања и касније. Рад од куће, који је у Центру, због контекстуалних услова, био продужен до првог септембра, додатно је отежао обављање послова, као и недовољан број запослених стручних радника у Служби и Прихватилицу, уз одсуство с посла стручних радника због боловања, укључујући и боловања услед COVID 19 и коришћења годишњих одмора. У овако отежаним условима рада Центар је успео да обезбеди редовно функционисање Службе и Прихватилица.

Током године улагани су напори да се поступак идентификације и пружање услуга корисницима обезбеде у складу са међународним стандардима идентификације и заштите жртава трговине људима, професионалним стандардима пружања услуга у систему социјалне заштите и на основу важећих домаћих прописа, а увек имајући у виду најбоље интересе корисника.

Служба је функционисала благовремено уз поштовање свих заштитних мера и обавила 149 идентификација, у којима је идентификовано 57 жртава трговине људима. Кашњења су била повременима, углавном ситуационо условљена и обухватала су пре свега застоје у писању налаза и мишљења, као и пролонгирано обезбеђивање потребних услуга због организације целог система. Унапређено је извештавање и координација активности унутар Службе. Пружање подршке корисницима било је изузетно отежано и одвијало се у смањеном обиму у погледу доступности услуга, док је повећано пружање подршке телефоном и коришћењем онлајн комуникације путем скајпа и других апликација. Организација рада је прилагођена новим условима и повећала је обим послова руководиоца организационих јединица, како би радни процес текао неометано.

Услуге су обезбеђене за 358 корисника, од којих је 155 малолетних (43%) и 203 пунолетних. Идентификовано је 57 жртава трговине људима, што је повећање од 46% у односу на претходну годину. На смештају у Прихватилицу налазило се 9 корисника и њихово четворо деце.

Табела 1: структура корисника Центра дата у односу на узраст, пол и период евидентирања

Статус корисника	Малолетни		Пунолетни		Укупно
	ж.	м.	ж.	м.	
Пренети	77	24	98	37	236
Реактивирани	1		4		5
Нови	40	13	38	26	117
Укупно	118	37	140	63	358
	155		203		

Табела 2: преглед ангажовања НВО у подршци корисницима према организацији, полу и узрасту корисника

НВО	Број корисника		
	Малол.	Пунол.	Укупно
АСТРА		17	17
АТИНА	20	44	64
АПЦ		1	1
Укупно	20	62	82

Посебним успехом сматрамо и чињеницу да је подршка и помоћ корисницима у све већем броју случајева индивидуализована кроз план заштите, усмерена на оснаживање корисника да остварују позитивне промене у свом животу у складу са сопственим могућностима и да се оставрује уз пуну партиципацију корисника.

Допринос Центра остваривању права жртава, увођењу савремених приступа у раду и пракси заснованој на међународним стандардима заштите жртава је видљив

У 2020-ој години Центар је успео да ојача своју позицију као централна установа Националног механизма упућивања жртава трговине људима и релевантне специјализовне установе социјалне заштите за заштиту жртава трговине људима. Центар је постао значајан партнер међународних организација које делују у области трговине људима, као што су Савет Европе, OSCE, GIZ и IRC. Такође је све траженији учесник на скуповима посвећеним унапређењу заштите жртава и супротстављања трговини људима. Представници Центра су чланови различитих радних група и коалиција, као што су Радна група за спровођење Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно међу женама и децом и заштите жртава 2017-2022, Коалиција УО Савета Европе. Такође је започео реализацију самосталног пројекта "Право жртава трговине људима на здравље – унапређење ресурса система за остваривање права на ментално здравље жртава за време пандемије COVID 19 и генерално", који је први пројекат директно усмерен на унапређивање подршке жртвама и унапређивање њиховог менталног здравља. Преглед активности Центра ради доприноса заштити жртава и супротстављању трговини људима дата је у Анексу 4.

Посебно значајним успехом оцењујемо чињеницу да је Центар све чешће позиван ради консултација у почетним фазама истраге и утврђивања постојања кривичног дела трговине људима да би се одмах испланирала потребна подршка могућим жртвама и осигурале мере заштите.

- e) Нарасле потребе за обављање делатности надилазе постојећу унутрашњу организацију и поделу улога и одговорности, што отежава координисано и ефикасно деловање и захтева разматрање другачије унутрашње организације Центра, што је предвиђено и Стратешким планом Центра;
- f) Сарадничка мрежа у локалним заједницама у којима корисници живе није развијена у потребном обиму, што отежава обезбеђивање услуга корисницима.
- g) Тешкоћа у остваривању опоравка и интеграције корисника. Наиме, постоји мали број услуга специјализованих за жртве трговине људима које су углавном концентрисане у Београду, а евидентан је и недостатак потребних других услуга у заједници, намењених грађанима, које су корисницима потребне у одређеној фази опоравка и интеграције;
- h) Непосотојање специјализоване услуге смештаја за децу и мушкарце жртве трговине људима
- i) Неуједначеност компетенција стручних радника и тешкоће у доступности потребних обука

4. ПРИОРИТЕТИ ЗА НАРЕДНИ ПЕРИОД

- a) Обезбеђивање потребних финансијских средстава за неометано пружање услуга и обављање поверених послова
- b) Запошљавање недостајућих кадрова
- c) Обезбеђивање редовне супервизијске подршке
- d) Повећање видљивости и умрежености Центра са релевантним органима и организацијама, пре свега са тужилаштвима и судовима
- e) Развој интерних докумената, правилника, процедура, алата и стручних упутстава
- f) Развој сарадничке мреже у локалним заједницама
- g) Рад на информисању и развоју компетенција релевантних партнера у вези заштите жртава засноване на правима и међунаордним стандардима у судским поступцима и ван њих
- h) Унапређење структуралних услова у Прихватилишту – адаптација простора
- i) Развој стручних компетенција запослених
- j) Развој услуге смештаја за мушкарце жртве трговине људима

5. ОСТВАРЕНОСТ РЕЗУЛТАТА ПРЕМА ПЛАНУ РАДА

Планом рада за 2020. годину предвиђена су три општа циља: Центар квалитетно и ефикасно обавља поверене послове идентификације, координације и подршке жртвама трговине људима, Центар има одговарајуће услове за обављање поверених послова и Центар остварује утицај на унапређивање заштите жртава трговине људима у Републици

организације заједничким снагама размотри квалитет међусобне сарадње и предузму активности на дефинисању и усвајању поступака и процедура међусобне сарадње и одређивања критеријума за одређене заједничке активности, што је велики корак ка унапређивању сарадње и на пољу унапређења прелиминарне идентификације.

Задатак: Реализовати едукације центара за социјални рад и других актера прелиминарне идентификације за примену индикатора за прелиминарну идентификацију

Центар је власник акредитовног програма обуке "Примена индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима". Примена програм дала је значајне резултате у унапређењу прелиминарне идентификације у систему социјалне заштите, образовања и у полицији, и развоју међусобне сарадње у откривању, пријављивању, организацији идентификације и подршке жртвама током идентификације. Планиране обуке по овом програму нису реализоване. Такође није било могућности за реализацију обука (једнодневна радионица) у вези прелиминарне идентификације међу мигрантима – нису обезбеђена потребна средства и друге могућности за реализацију обука путем ЗУМ-а или неке друге платформе од стране Центра. Центар је у марту, пре почетка пандемије, у сарадњи са Црвеним крстом Србије реализовао тродневну обуку секретара и других запослених Црвеног крста Србије о трговини људима, прелиминарној идентификацији и обезбеђивању подршке жртвама трговине људима.

Активност 2 – Развој ресурса и компетенција стручних радника за спровођење поступка процене ради идентификације жртава трговине људима

Ова група активности односила се не на развој интерних процедура и поступака који би допринели стандардизацији стручних поступака процене у циљу идентификације и њиховој униформисаности.

Задатак: Израда интерног упутства за обављање идентификационог разговора са децом жртвама са листом питања за полуструктурирани интервју за идентификацију деце

Упутство за обављање идентификационог интервјуа са децом са листом питања за полуструктурирани интервју са децом није сачињен. Уз подршку Савета Европе креиран је приручник за разговор са дететом у оквиру подршке развоју капацитета Прихватилишта за смештај жртава трговине људима, који је још увек у поступку финализације. Овај водич може бити користан материјал за израду наведеног интерног упутства у наредном периоду.

Задатак: Израда интерног упутства за процену веродостојности исказа жртве

Интерно упутство за процену веродостојности исказа жртве није сачињено, рад на изради упутства није започет. Такође није настављен рад на изради интерних стандарда за процену тежине предмета и праћење оптерећености стручних радника. Први драфт овог документа сачињен је 2019. године.

Задатак: Израда индикатора за формалну идентификацију жртава трговине људима

Стручни радник Б	94
Стручни радник В	77
Стручни радник Г	95

Табела 2: оптерећеност стручних радника Службе предметима идентификације

Стручни радник	Број корисника
Стручни радник А	30
Стручни радник Б	44
Стручни радник В	34
Стручни радник Г	41

Организација посла у Служби која обухвата распоређивање предмета и обезбеђивање терена ради идентификације и пружања подршке, током године повремено је представљала проблем с обзиром да су потребе посла превазилазиле капацитет троје стручних радника у Служби и руководиоца Службе који је обављао и послове стручног радника, да благовремено обаве све идентификације. Сви учесници идентификације у просеку са обавили 37 идентификација током године, што је, са потребом за подршком корисницима чинило обавезу рада са просечно 90 корисника током године, што далеко превазилази оптималан број корисника по једном стручном раднику по међународним стандардима вођења случаја. Организација посла такође зависи и од броја и динамике прилива пријава за идентификацију, који је током године неуједначен. Једна од основних тешкоћа у обезбеђивању потребне организације за обављање идентификације је начин прилива финансијских средстава за функционисање установе, што обухвата и обезбеђивање средстава за набавку бензина. Центар је теренска установа која покрива територију целе државе, а једини извор финансирања рада установе су буџетска средства. Расподела републичких средстава је таква да се прилив финансијских средстава за функционисање у текућој години реализује крајем марта текуће године. Уз обавезу спровођења јавних набавки, средства за бензин била су доступна током априла. За прва четири месеца Центар није био у могућности да корисити сопствена возила за излазак на терен, што је такође одлагало благовременост реаговања. Терен је реализован у том периоду у сарадњи са НВО / АСТРА и АТИНА /, Канцеларијом за координацију активности у борби против трговине људима и полицијским управама и МУП-ом, а у неким случајевима је стручни радник Службе на терен излазио и користећи међуградске аутобуске линије. Све ово је отежавало оптималну организацију рада на идентификацији. С обзиром да се поступак идентификације одвија кроз 2 нивоа процене – процена оправданости пријава и спровођење поступка идентификације, у организацији посла постојали су различити изазови.

Поступање по пријавама реализовано је у већини случајева у складу са предвиђеним роковима (недељу дана од пријема пријаве), а само је код мањег броја пријава формално продужен рок за завршетак пријаве, иако је већ рађено на идентификацији. У поступцима идентификације излазак на терен и обављање идентификационих разговора, као и прикупљање података релаизовано је у предвиђеном року (3 месеца за окончање поступка идентификације од датума подношења пријаве), док је у око 30% случајева долазило до кашњења у писању налаза у односу на дефинисани рок.

пракса заједничког планирања између наведених система скоро да и не постоји, те је тешко обезбедити учешће представника полиције, тужилаштва и других актера, осим НВО и центара за социјални рад, на састанку ради планирања подршке и током консултација за дефинисање плана заштите. Информисање Центра о резултатима преузетих активности по плану заштите од стране укључених партнера се углавном отежано одвија, односно извештаји касне, а понекад је видан и отпор извештавању. Садржај и обим извештаја варира, а током године квалитетне извештаје у већини заједничких случајева за које је рађен поновни преглед плана достављала је благовремено НВО АСТРА, на предвиђеном обрасцу за извештавање који је у склопу потписаног протокола о сарадњи Центра и АСТРЕ. Неусклађеност законодавне надлежности у планирању заштите за кориснице између Центра и центара за социјални рад представља претходно питање које је потребно разрешити, како би заједничко планирање било у склопу дефинисаних надлежности и могло да се организује без дуплирања поступака и са јасним надлежностима. Сарадања са центрима за социјални рад у већини случајева одвија се у интересу корисника и са великим уделом центара у заштити корисника.

Планирање се одвија на нивоу почетног плана заштите и плана заштите који је дугорочнији по свом трајању. Током године није било могуће сачинити планове заштите за све кориснике, нити је посотојала реална потреба сачињавања плана у свим случајевима. У Служби је сачињено укупно 177 планова заштите и спроведена су 142 поступка поновног прегледа плана, или поновног прегледа реализованих активности на подршци корисницима које су се одвијале без сачињеног писаног плана заштите. У Прихватилишту, које је имало 9 корисника током 2020. године сачињена су 23 индивидуална плана заштите и 14 поновних прегледа. Важно је нагласити да је су свим случајевима где је реализована подршка корисницима без писаног плана заштите, посотојала усмена сагласност и усмени план заштите, дефинисан кроз састанак укључених актера непосредно на терену или путем телефонских консултација. Значајно је напоменути да је у 2020. години унапређено планирање заштите корисника, те је сачињено 108 планова заштите у писаној форми.

Кључни механизам координације током године представљали су индивидуални контакти телефоном и мејловима са партнерима и корисницима, који чине 90% координационих активности. Ниво остварених тимских састанака и конференција случаја је испод планираног и неопходно је унапређење у наредном периоду. Такође је потребно у наредном периоду интензивирати рад на сачињавању и примени индивидуалних планова заштите и спровођењу мониторинга и евалуације.

Планирање заштите корисника захтева низ координативних активности са различитим актерима идентификације и подршке. У табели 3 дат је преглед активности на координацији активности са институционалним актерима, а у табели 4 преглед ангажовања НВО на подршци корисницима који је резултат континуиране обостране сарадње и координације активности.

Активност 2 – Израда интерног упутства за реализацију добровољног повратка жртве

Ова активност није реализована. Први драфт интерног упутства је сачињен 2019 године, а у 2020-ој години није било могућности наставка рада на изради интерног упутства. Са

реализованим у оквиру TWINING пројекта МУП-а, који се односио на унапређење компетенција за идентификацију и спровођење истрага у вези различитих видова трговине људима. ИРЦ је организовао обуку "Изазови у заштити деце жртава трговине људима" на основу исказане потребе Центра. Стручни радници учествовали су на низу скупова који су организовани, углавном путем ЗУМ или неке друге платформе, а односили су се на област трговине људима и сродне дисциплине које су значајне за унапређивање професионалних компетенција. Списак обука и стручних скупова које су похађали стручни радници Центра дат је у Анексу 6.

Активност 2 - Центар обезбеђује неопходне ресурсе за пружање директне подршке жртвама / Накнадно преформулисани циљ – Центар осигурава ресурсе, обезбеђује директну подршку жртвама и спровођење стручних поступака

Задатак: обезбеђивање финансијских средстава

У 2020. години основни вид финансирања директне подршке жртвама трговине људима које су корисници Центра су буџетска средства. Опређена буџетска средства нису довољна за обезбеђивање директне подршке корисницима и за несметано пружање подршке корисницима које се налазе на смештају у Прихватилишту. Услед епидемије COVID 19 појачане су потребе за обезбеђивањем хигијене и дезинфекције, а привремено је била отежана и набавка основних намирница за Прихватилиште. Потребан средства, односно материјална подршка Центру обезбеђена је из донација, што је приказано у Анексу 2.

Задатак: Развој партнерстава и усвајање меморандума и протокола о сарадњи ради обезбеђивања различитих видова подршке корисницима

Ова активност није реализована услед општих услова рада током 2020. године. У оквиру развоја и унапређивања сарадње Центра и НВО АСТРА и АТИНА постигнут је договор руководиоца организационих јединица о заједничком раду на доношењу процедура и дефинисању поступака и критеријума за спровођење одређених заједничких активности. Уколико се овај договор буде реализовао у наредној години, резултати рада допринеће унапређивању сарадње у обезбеђивању подршке корисницима.

Активност 3 - Ангажовање на континуираној примени Протокола о запошљавању жртава закљученог са Националном службом за запошљавање и градом Нови Сад

Два веома важна протокола за унапређење обезбеђивања економског оснаживања корисника кроз њихово оснаживање за запошљавање и подршку запошљавању склопљена су у претходном периоду са Националном службом за запошљавање и градом Нови Сад.

Протокол са Националном службом за запошљавање се у 2020-ој години није реализовао. Није било упућивања на Националну службу за запошљавање, нити су од исте добијене информације о запошљавању неких од претходно упућених корисника. С обзиром на значај запошљавања за обезбеђивање самосталности и квалитета живота корисника, неопходно је унапредити ову сарадњу.

Супервизија стручног рада током 2020. године обезбеђена је из донаторских средстава ИРЦ-а у оквиру пројекта "Од опасности до сигурности". За 2021. годину нису обезбеђена средства за супервизију.

Активност 2 – Унапредити процес управљања на транспарентан начин са јасним улогама и одговорностима

У оквиру ове активности планирано је одржавање редовних састанака Колегијума Центра и редовних састанака ради праћења и евалуације спровођења Плана рада. Током године, због променених услова рада и рада од куће у дужем периоду, али и након пресељења у сопствени канцеларијски простор, ова пракса није усвојена. Ово отежава процес доношења одлука заснован на размени мишљења и релевантним подацима у оквиру установе.

Активност 3 – Израда елабората и припрема друге документације за лиценцирање услуге

Услуга смештаја у прихватилиште за жртве трговине људима од отварања Прихватилишта функционисала је без обезбеђења лиценце за рад. Од самог почетка постојале су тешкоће у регулисању документације у погледу власништва над објектом у оквиру кога услуга функционише, са чиме је надлежно министарство упознато. Како је ова документација неопходна ради прикупљања друге потребне документације из домена структуралних стандарда који се односе на простор, то је подношење захтева за лиценцирање пролонгирано до решења претходног питања. Друга тешкоћа у обезбеђивању потребне документације везана је за чињеницу да Центар као установа не постоји у Закону о социјалној заштити, што отежава одређивање цене услуге и друга питања. Елаборат за подношење захтева за лиценцирање, у делу документације који се односе на функционалне стандарде је припремљен још 2018. године. Захтев за лиценцирање са непотпуним елаборатом поднет је надлежном министарству 16.09.2020. године. До краја године поступак лиценцирања услуге још увек није окончан. У овом периоду стекли су се услови за излазак из прихватилишта свих корисника које су користиле услугу смештаја у прихватилишту, због престанка потребе за овим видом услуге с обзиром да су остварени циљеви заштите предвиђени планом заштите.

Активност 4 – ставити у функцију базу података Центра

Уз подршку ИОМа започет је процес израде софтвера за електронско вођење документације рада Центра, са приоритетом увођења софтвера за вођење случаја који је прилагођен дефинисаним процесима и документацијом Центра, с обзиром на специфичности стручног поступка. Крајем 2019. године завршена је прва фаза увођења софтвера за вођење случаја, а до коришћења софтвера није дошло услед непотпуности процеса. Током 2020. године настављени су преговори са ИОМ-ом о наставку увођења софтвера и проширивању опсега редних процеса који се тичу рада пријемне канцеларије и рада у Прихватилишту. Договорена је друга фаза израде софтвера која треба да започне 2021. године.

2020. годину. Углавном се радило о учешћу на организованим обукама и другим видовима стручних скупова.

Активност 4 – Учешће у обукама полицијских службеника за рад у области трговине људима у новоформираним организационим јединицама у оквиру МУПА

Активност није реализована.

Активност 5 – Учешће у креирању националних оперативних процедура и протокола о сарадњи државних органа у области сузбијања трговине људима

Током године одржана су 3 састанка ради унапређивања СОП-а (Стандардне оперативне процедуре за поступање са жртвама трговине људима). Центар се активно залагао за реалан приступ и значај системског уређења поступака и сарадње различитих актера у оквиру СОП-а, у оквиру посотојећих законских решења.

Непланиране активности које доприносе системском сагледавању стања у области трговине људима и могућим променама

Осим планираних активности, током године Центар је учествовао у аналитичким, истраживачким и другим активностима које су за циљ имале сагледавање и унапређивање стања у области трговине људима и самом Центру. Сматрамо да је Центар дао значајан допринос унапређењу и променама парадигме гледања на жртве трговине људима у контексту кривичног гоњења почипиоца кривичних дела и циљевима заштите жртава.

ОСТВАРЕНОСТ ПОЈЕДИНАЧНОГ ЦИЉА 2- ЦЕНТАР ОБЕЗБЕЂУЈЕ ОБЈЕКТИВНО И КОМПЕТЕНТНО ИНФОРМИСАЊЕ ЗАЈЕДНИЦЕ О ФЕНОМЕНУ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Активност 1 – Информисање и облежавање значајних датума и догађаја, поготово Светског дана борбе против трговине људима (30 јула) и Европског дана борбе против трговине људима (18 октобар)

У оквиру ове активности обележен је 30 јул. Светски дан борбе против трговине људима, у партнерству са НВО ИДЕАС. Реализована је анализа ефективности прелиминарне идентификације жртава трговине људима на основу података у досијеима корисника и интервјуа са прикладним узорком корисника. Резултати анализе интегрисани су у заједничко саопштење Центра за заштиту жртава трговине људима и НВО ИДЕАС, објављеном на друштвеним мрежама НВО ИДЕАС. Такође је сачињен лифлет намењен деци мигрантима о трговини људима који је преведен на 4 језика, и који је доступан деци мигрантима на интернет страници НВО ИДЕАС и у одређеној количини и у штампаном материјалу. Лифлет и саопштење пласирани су поводом 30 јула. Истим поводом Центар је издао саопштење самостално преко медијске мреже надлежног министарства. Поводом обележавања 18. октобра, Европског дана борбе против трговине људима Центар је учествовао у активностима које је реализовао Локални тим за борбу против трговине људима из Лесковца.

6. АНЕКСИ

започетих у 2019-ој години. Приказ идентификација на основу начина покретања поступка дат је у табели 3.

Табела 3: Преглед поступака идентификације на основу начина покретања поступка

Статус	Број особа
Идентификација започета у 2019. години, рад настављен у 2020.	40
Идентификација започета на основу пријава из 2019. године које су завршене у 2020. години	8
Идентификација започета на основу пријава примљених у 2020. години	101
УКУПНО	149

У 2020. години завршено је 119 поступака идентификације (80% од укупног броја идентификација), док је 30 идентификација у раду. Преглед поступака идентификације с обзиром на начин завршетка идентификације дат је у табели 4.

Табела 4 : Преглед поступака идентификације с обзиром на начин како је поступак окончан

Број поступака	Број особа
Поступци у којима је идентификована жртва	59
Поступци у којима је утврђено да се не ради о жртви	40
Поступак идентификације прекинут	20
УКУПНО	119

У 99 поступака који су окончани мишљењем да ли се ради о жртви трговине људима или не, у 3 поступка радило се о жртвама које су 2020-ој години по први пут виктимизирани, а потом поново експлоатисани (секундарна виктимизација) . Укупан број особа са којима се радило на идентификацији је 96, од ког броја је 57 формално идентификованих жртава и 39 особа за које је утврђено да се не ради о жртвама трговине људима. Рад на идентификацији наставља се у наредној години у 30 поступака, у којима се ради са 30 особа.

СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ФОРМАЛНО ИДЕНТИФИКОВАНЕ ЖРТВЕ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

У 2020-ој години формално је идентификовано 57 жртава трговине људима.

У 2020-ој години од укупног броја формално идентификованих жртава 24 их је малолетно (42%), а 33 жртве су пунолетне. Према полу најзаступљеније су особе женског пола, којих има 37 (65 %) док је особа мушког пола 20 (35%). Међу жртвама женског пола 49% чине девојчице а 51% жене. Највећи број идентификованих жртава су жртве сексуалне експлоатације, 37%. Приказ структуре идентификованих жртава према виду експлоатације, узрасту и полу дат је у табели 5.

Табела 7: Приказ националне трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу (држављани Србије)

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Сексуална	7		11	1	19
Вишеструка	1	3		3	7
Радна	1	1	2	4	8
Принудни брак	5				5
Илегално усвојење	1				1
Принуда на просјачење	1	1			2
Међузбир	16	5	13	8	42
УКУПНО	21		21		

Транснационална експлоатација

Кроз транснационалну трговину људима експлоатисано је 15 жртава, од којих је 3 деце (2 девојчице и 1 дечак) и 12 одраслих (6 жена и 6 мушкараца), њих 10 (65%) су грађани Србије. У табели 8 дат је приказ транснационалне експлоатације према земљи порекла и земљи експлоатације жртава, а у табели 9 према врсти експлоатације, узрасту и полу.

Табела 8: приказ транснационалне трговине људима према земљи порекла и земљи експлоатације

Земља порекла	Земља експлоатације						
	Белгија	Француска	Италија	Данска	Албанија	Турска	Србија
Србија	5	2	2	1	1		
Пакистан						1	
Немачка							1
Хрватска							1
Конго							
Македонија							1

У транснационалној експлоатацији значајно су заступљеније пунолетне жртве, њих 12 (80%), а најзаступљеније су радна експлоатација и принуда на вршење кривичних дела, што укупно чини 53% транснационалне експлоатације. У табели 9 дат је приказ видова транснационалне експлоатације.

Табела 9: Приказ транснационалне трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Сексуална			2		2
Вишеструка	1		1		2
Принуда на вршење кривичних дела			1	3	4
Принуда на брак	1		2		3
Радна		1		3	4
	2	1	6	6	15
УКУПНО	3		12		

Табела 12: приказ претпостављених жртава трговине људима које нису формално идентификоване као жртве трговине људима према могућем виду експлоатације, узрасту и полу

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Сексуална	8	2	6		16
Принудни брак	6		2		8
Радна	1	5		1	7
Принуда на просјачење			1		1
Економско искоришћавање			1		1
Непознато	1	3	2		6
Међузбир	16	10	12	1	39
УКУПНО	26		13		

И у групи претпостављених жртава трговине доминира сексуална експлоатација као претпостављени вид експлоатације. У 6 случајева где није било конкретне сумње на одређени вид експлоатације сумња на трговину људима, пријаве су дате услед животних околности корисника. Ради се о групи повратника по реадмисији и једном броју миграната.

Међу неидентификованим претпостављеним жртвама доминирају грађани Србије. У табели 13 дат је приказ претпостављених жртава трговине људима које нису формално идентификоване као жртве, дат према земљи порекла, узрасту и полу.

Табела 13: приказ претпостављених жртава трговине људима које нису формално идентификоване као жртве трговине људима према земљи порекла, узрасту и полу

Земља порекла	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Србија	15	3	9	1	28
Хрватска	1	1			2
Еритреја			2		2
Иран		1			1
Авганистан		4			4
Сирија		1	1		2
УКУПНО	16	10	12	1	39
	26		13		

Међу неидентификованим претпостављеним жртвама у 18 случајева се ради о националној експлоатацији, а у 21-ом случају о транснационалној експлоатацији. Грађани Србије могли су бити експлоатисани у Србији (национална експлоатација), њих 18, док је 10 грађана Србије могло бити експлоатисано кроз транснационалну експлоатацију (једна девојка је могла бити експлоатисана у две државе). У табели 14 дат је приказ претпостављених жртава трговине људима које нису формално идентификоване, дат према земљи порекла и земљи претпостављене експлоатације.

Структура поступака идентификације према земљи порекла, узрасту и полу дата је у табели 16.

Табела 16: приказ поступака идентификације дат према земљи порекла, узрасту и полу у мешовитим миграцијама

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Еритреја			2		2
Авганистан	1	5			6
Хрватска	1	1		1	3
Немачка				1	1
Конго	1				1
Сирија		1	1		2
Индија	1		1*	1	3
Македонија				1	1
Гана			1		1
Иран		1			1
Пакистан		1			1
Непознато		1			1
Међузбир	4	10	5	4	23
УКУПНО	14		9		

Током године завршени су сви поступци идентификације. Идентификовано је 5 жртава, за 10 претпостављених жртава утврђено је да се не ради о жртви трговине људима, а у 8 случајева је поступак идентификације прекинут.

Табела 17: приказ идентификованих жртава трговине људима према виду експлоатације, узрасту и полу у мигрантској популацији

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Радна		1		3	4
Сексуална	1				1
Међузбир	1	1		3	
УКУПНО	2		3		5

Малолетне идентификоване жртве су пореклом из Конга и Пакистана. Пунолетне жртве су пореклом из Хрватске, Македоније и Немачке.

Табела 3: Преглед стручних поступака које реализује Служба

Стручни поступци	Број активности
Идентификациони интервју	115
Процена потреба корисника	142
Неодложна интервенција	11
Израда налаза и мишљења, извештаја, плана заштите закључка тима	586
Фацилитација или учешће на тимском састанку/конференцији случаја	35
Мониторинг преузетих активности од стране корисника и укључених актера	273
Преговарање са корисником у циљу израде плана заштите	181
Заступање и лобирање за остваривање права корисника	204
Укупно	1547

Табела 4: Преглед координационих активности

Субјекти координације	Број активности
Координативне активности са полицијом, тужолаштвом и судом	799
Координација с полицијом и другим домаћим и иностраним релевантним актерима у организацији добровољног повратка	62
Координативне активности са системом социјалне заштите и другим институцијама система, организацијама и појединцима	1461
Укупно	2325

У оквиру обезбеђивања услуге смештаја у прихватилиште за жртве трговине људима реализован је низ активности усмерених на стабилизацију корисника, превазилажење кризних стања и оснаживање за самостално функционисање, развој осећања сигурности и припрему за напуштање услуге и прелазак на коришћење мање рестриктивних услуга смештаја и друге услуге у заједници. Због начина евидентирања активности у овој години није могуће дати бројчани приказ реализованих активности, већ су наведене основне групе активности које су реализоване током рада Прихватилишта у табели 5. Ближе информације могуће је видети у прелиминарном извештају о раду Прихватилишта за 2020. годину, који је настао у процесу проналажења оптималног модела извештавања о раду Прихватилишта крајем 2020 године, и не представља усвојени модел извештавања.

Табела 5: преглед основних група активности директне подршке у Прихватилишту

Вид директне подршке
Задовољавање основних животних потреба корисника
Обезбеђена физичка безбедност корисника
Подршка опоравку корисника у мери која им омогућава преузимање одговорности и коришћење других услуга неопходних у процесу интеграције у заједницу и преузимање контроле над сопственим животом
Обезбеђивање коришћења здравствених услуга
Одржавање контаката корисника са породицом и значајним особама
Рад на очувању и унапређивању потенцијала корисника
Обезбеђивање физичких активности рекреације
Реализација креативних радионица
Реализација едукативних радионица
Организација слободног времена

Директна подршка корисницима у виду материјалне помоћи обезбеђена је и кроз сарадњу са центрима за социјални рад и НВО.

Услуге смештаја користило је 46-оро деце и 22-оје одраслих корисника, укупно 68 корисника. У групи деце, једно дете је користило два облика смештаја, а у групи одраслих 4 кориснице су користиле по две различите услуге смештаја.

У табелама 7 и 8 дат је преглед услуга смештаја које су користили малолетни и пунолетни корисници према облику смештаја и полу корисника.

Табела 7: преглед услуга смештаја за децу дат према облику смештаја и полу корисника

Установа	Девојчице	Дечаци	Укупно
Хранитељска породица	19	2	21
Прихватилишта за жртве породичног насиља	4		4
Дом за децу без родитеског старања	8	1	9
Становање уз подршку за жртве трговине људима	1		1
Прихватилиште за смештај малолетних странаца без пратње		1	1
Кућа спаса	1	4	5
Центар за смештај тражиоца азила	1		1
Прихватилиште за смештај жртва трговине људима	4		4
Завод за васпитање деце и омладине	1		1
Укупно коришћених услуга	39	8	47

Табела 8: преглед услуга смештаја за одрасле дат према облику смештаја и полу корисника

Установа	Жене	Мушкарци	Укупно
Прихватилиште за жртве трговине људима	5		5
Прихватилишта за жртве породичног насиља	4		4
Становање уз подршку за жртве трговине људима	6		6
Дом за децу	2		2
Центар за тражиоце азила	2	2	4
Породични смештај	1		1
Алтернативни смештај		4	4
Укупно коришћених услуга	20	6	26

19. Психолошке кризне интервенције
20. Саветодавно-едукативно усмеравање и оснаживање за превазилажење искуства трговине
21. Обезбеђивање правног саветовања
22. Обезбеђивање правног заступника (ангажовање адвоката)
23. Превођење
24. Посредовање у обезбеђивању здравствених услуга и набавка лекова
25. Обезбеђење материјалне подршке, што обухвата:
 - обезбеђивање пакета хране и хигијене,
 - куповина одеће и обуће,
 - набавка школских књига и прибора,
 - куповина кућне опреме,
 - набавка ортопедских помагала и лекова,
 - набавка дрва за огрев,
 - путни трошкови за обезбеђивање повратка у земљу порекла, одлазак на рочиште, код лекара и друге потребе
 - финансирање школовања,
 - финансирање здравствених услуга које не покрива редовно здравствено осигурање, здравствених услуга жртава страних држављана, жртава које су држављани РС а чије пребивалиште није у месту обезбеђивања услуга или немају регулисану здравствену заштиту
26. Асистенција у обезбеђивању смештаја
27. Пружање услуге смештаја у Прихватилиште Центра
28. Подршка у запошљавању

АНЕКС 5 - ОБРАЗАЦ ЗА КОМУНИКАЦИЈУ ПОДАТАКА О КОРИСНИЦАМА ПРИЛИКОМ УПУЋИВАЊА КОРИСНИЦА НА СМЕШТАЈ У ПРИХВАТИЛИШТЕ

Центар за заштиту жргава трговине људима

Датум:.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИ ПРИЛИКОМ СМЕШТАЈА

Организациона јединица која је унела податке

- Прихваталиште за смештај жргава трговине људима
 Служба за координацију заштите жргава трговине људима

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИ	ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПРИЈЕМУ
Име и презиме кориснице:	Датум и час пријема:
Датум рођења:	Пријем је ☐ хитан ☐ редован
Адреса:	Корисница има PCR теста, не старији од 72 сата: ☐ ДА ☐ НЕ
ЈМБГ:	Ко је довео корисницу
Родитељ/старатељ (адреса и контакт)	Претходни смештај ☐ НЕ
Број личне карте и где је издата:	Претходни смештај у Србији ☐ ДА, у
Држављанство:	Претходни смештај у иностранству ☐ ДА, у
Матерњи језик:	Разлог смештаја: ☐ Угрожена безбедност ☐ Корисница нема где да борави ☐ Потребно јој је време да самостално размисли и донесе одлуке (опоравак), без утицаја породице и значајних особа
Да ли корисница има неки хендикеп и који Особа од поверења (адреса и контакт)	
Став кориснице о смештају	
Статус идентификације ☐ Корисница је идентификована ЖТЉ ☐ Поступак идентификације у току	

ПОДАЦИ О ДОКУМЕНТАЦИЈИ

Документа која корисница има са собом

- Лична карта Пасош Извод из матичне књиге рођених Здравствена књижица
 СБ дата у полицији Извод из матичне књиге венчаних Пресуда о разводу и вршењу родитељског права

ПОТРЕБЕ, РИЗИЦИ И КАПАЦИТЕТ ЗА САМОСТАЛНОСТ

Приоритетне потребе кориснице ☐ Безбедан смештај ☐ Сан и одмор ☐ Здравствене потребе ☐ Време за размишљање ☐ Опоравак ☐ Регулисање грађанско-правног статуса ☐ Друго, навести шта:
Опис безбедносних ризика ☐ Ризици у вези трговине људима ☐ Ризици у вези с другим кривичним делима ☐ Лични ризици ☐ Породични ризици
Самосталност у обављању свакодневних активности: ☐ Самостална ☐ Потребна помоћ и подршка у _____
Ако су доступни, основни подаци о личности

ЗДРАВСТВЕНЕ ПОТРЕБЕ

Корисница болује од заразних болести (навести) ☐ ДА ☐ НЕ ☐ Непознато
Присутна хронична обољења (навести) ☐ ДА ☐ НЕ ☐ Непознато
Склоност алергијама (навести узроке алергије ако су познати) ☐ ДА ☐ НЕ ☐ Непознато
Потребан хитан здравствени преглед код лекар специјалисте (навести код кога) ☐ ДА ☐ НЕ ☐ Непознато

ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ПОДРШКЕ

Приоритетни циљеви за првих месец дана смештаја
Процењено време трајања смештаја
ЦСР : ☐ није укључен ☐ укључен је ☐ укључивање ЦСР је контраиндиковано
Ко још учествује у подршци (навести)

Корисница
Стручни радник који је обавио пријем

Особа која је у пратњи кориснице

„Превазилажење конфликта медијацијом“	Савет Европе и НВО „LEFO“ из Аустрије	Учесник
On-line радионица „Фацилитаторске вештине“	GIZ и агенција Hart Development Center	Учесник
Zoom „Regional Workshop For the PaCT Capacity Building Assessment on the Identification of Victims of Trafficking in the Western Balkans“	„Tjeter Vizion“	Учесник
Points of you	GIZ	Учесник
Zoom радионица “Превенција и борба против трговине људима у сврху радне експлоатације“	ЕУ и Савет Европе	Учесник
Стручна конференција о безбедности деце „Безбедност и одговорност у 2020.“	Фондација Тијане Јурић	Учесник
„Професионални идентитет социјалних радника – како слика професије у друштву утиче на начин на који доживљавамо себе као професионалца“	Актив социјалних радника	Учесник
“Alliance Expert Co-ordination Team Meeting”	Organization for Security and Co-operation in Europe, Office of the Special Representative and Co-ordinator for Combating Trafficking in Human Beings	Учесник
Online радионица “Представљање предлога Стручно-методолошког упутства у области препознавања деце која су жртве злоупотребе дечијег рада за професионалце у систему социјалне заштите“	MOR	Учесник
Обука "Локални комуникациони и координациони одговори на трговину људима "	ИРЦ, НВО АТИНА, Канцеларија америчког Стејт Департмента за борбу против трговине људима	Учесник
ХЕЛП курс о борби против трговине људима	Савет Европе	Учесник
"COVID 19 и трговина људима – изазови, могућности и правци борбе"	MARRI	Учесник
Презентација алата за праћење имплементације Акционог плана за спровођење Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно међу женама и децом и заштите жртава 2017-2022	МУП	Учесник
Обука "Изазови у раду са децом жртвама трговине људима"	ИРЦ	Учесник
Обука основни ниво коришћења Excel формата, почетни и напредни ниво енглеског језика и почетни ниво немачког језика	ГИЗ	Учесник
Обука "Трговина људима: како смањити ризик, препознати знакове и безбедно поступити "	Црвени крст Србије	Реализатор
Препознавање и заштита жртава трговине људима	Црвени крст Србије	Реализатор